

Sygn. akt I A Ca 624/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 stycznia 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący	:	SSA Janusz Leszek Dubij (spr.)
Sędziowie	:	SA Bogusław Dobrowolski SO del. Elżbieta Siergiej
Protokolant	:	Iwona Aldona Zakrzewska

po rozpoznaniu w dniu 10 stycznia 2014 r. w Białymstoku

na rozprawie

sprawy z powództwa **W. D.**

przeciwko (...) **w B.**

o uchylenie uchwały

na skutek apelacji **pozwanego**

od wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku

z dnia 14 czerwca 2013 r. sygn. akt VII GC 305/12

I. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie I i II w ten sposób, że powództwo o uchylenie uchwały nr (...) Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy (...)w B. z dnia 5 lipca 2012 r. w przedmiocie podwyższenia kapitału zakładowego Spółki - oddala;

II. zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 377 zł tytułem zwrotu kosztów procesu;

III. zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 2.270 zł tytułem zwrotu kosztów procesu za instancję odwoławczą.

UZASADNIENIE

Powód W. D. na podstawie art. 422 § 1 i 2 pkt 2 ksh wystąpił z powództwem przeciwko (...) w B. o uchylenie uchwały nr (...)podjętej przez Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy spółki działającej pod firmą (...) w B. z dnia 5 lipca 2012 roku w przedmiocie podwyższenia kapitału zakładowego spółki, w oparciu o którą doszło finalnie do podwyższenia kapitału zakładowego w drodze emisji akcji serii (...) w liczbie 20 000, które następnie objęte zostały

w drodze subskrypcji zamkniętej przez akcjonariuszy L. W. i M. W.. Zdaniem powoda zaskarżona uchwała podjęta została niezgodnie z dobrymi obyczajami i miała na celu pokrzywdzenie powoda jako akcjonariusza pozwanej spółki.

Pozwana (...) w B. wniosła o oddalenie powództwa z powodu jego oczywistej bezzasadności, podnosząc zarzuty braku legitymacji czynnej powoda oraz uchybienie terminowi do wniesienia powództwa. Zdaniem pozwanej nie zachodzi żadna z przesłanek przewidzianych w art. 422 § 2 ksh legitymująca powoda do wystąpienia z powództwem. Powód nie brał udziału w głosowaniu nad zaskarżoną uchwałą, mimo zawiadomienia go o zwołaniu Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia zgodnie z postanowieniami art. 402 ksh i legitymacja materialna czynna z art. 422 § 2 pkt 2 ksh nie przysługuje mu. Podobnie nie spełnione zostały wymagania z pkt 3 i 4 cyt. przepisu. Nie miało bowiem miejsca w ocenie pozwanej „bezzasadne niedopuszczenie” akcjonariusza do udziału w walnym zgromadzeniu. Powód nie stawiał się na zgromadzenie zwołane prawidłowo zgodnie z postanowieniami art. 402 ksh i nie przysługuje mu w ocenie pozwanej prawo zaskarżenia uchwały. Zwołanie walnego zgromadzenia odbyło się poprzez ogłoszenie w (...) z zachowaniem terminu i wymogów formalnych (art. 402 ksh) i nie ma podstaw do stawiania zarzutu wadliwości, tak w przedmiocie formy zwołania zgromadzenia, jak również zachowania porządku obrad.

Pozwana stawiając zarzut uchybienia przez powoda terminowi zawitemu do wytoczenia powództwa przewidzianemu w art. 422 § 2 ksh podnosiła, że otrzymał on wiadomość o fakcie podjęcia zaskarżonej uchwały przed dniem 20.11.2012 r. Zdaniem pozwanej miało to miejsce w drodze ogłoszeń w prasie – najpóźniej z dniem 23.10.2012 r. przy uwzględnieniu ogłoszeń zamieszczanych w Monitorze Sądowym i Gospodarczym oraz płynącym z art. 15 ust. 1 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym domniemaniem znajomości wpisów ogłaszanych w (...) oraz brakiem możliwości zasłaniania się nieznaną ogłaszanych wpisów. Powyższego domniemania powód nie obalił i najpóźniej mógł wystąpić z powództwem w dniu 23.11.2012 r.

Nadto pozwana zaprzeczyła, aby zaskarżona uchwała naruszała jakiegokolwiek przepisy prawa, dobre obyczaje i miała na celu pokrzywdzenie powoda. W jej ocenie są to subiektywne odczucia powoda.

Sąd Okręgowy w Białymstoku wyrokiem z dnia 14 czerwca 2013 r. uchylił uchwałę numer 2 Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy (...)w B. z dnia 5 lipca 2012 r. w przedmiocie podwyższenia kapitału zakładowego Spółki i zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 2377 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sąd ten ustalił, że w dniu 5 lipca 2012 r. odbyło się Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy (...)w B.. Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy zwołane zostało przez akcjonariuszy M. W. i L. W. reprezentujących ponad połowę kapitału zakładowego spółki w trybie art. 399 § 3 ksh i w sposób przewidziany w art. 402 § 1 i 2 ksh, tj. poprzez ogłoszenie w Monitorze Sądowym i Gospodarczym, które ukazało się w dniu 5 czerwca 2012 r. ((...) Nr (...) k. 71-72). Ogłoszenie zawierało datę, godzinę i miejsce walnego zgromadzenia, jak również szczegółowy porządek obrad oraz treść proponowanych uchwał i zmian statutu. Zgromadzenie odbyło się z zachowaniem warunków przewidzianych w ogłoszeniu i planowanym porządkiem obrad. Spośród 3 akcjonariuszy dysponujących akcjami imiennymi serii (...) i B, tj. L. W. ((...) serii (...) i 40 serii (...)), M. W. (322 serii (...)) i W. D. (400 serii (...) i 2 624 serii (...)) w zgromadzeniu nie uczestniczył wyłącznie powód W. D..

Podczas Nadzwyczajnego Zgromadzenia Akcjonariuszy pozwanej Spółki w dniu 5 lipca 2012 roku podjęta została uchwała Nr (...), zgodnie z którą na podstawie art. 430 § 1, art. 431 § 1 i 2 pkt 2 oraz art. 432 §1 ksh podwyższono kapitał zakładowy Spółki z 501 930 zł. do 2 061 930 zł., tj. o kwotę nie wyższą niż 1 560 000 zł., w drodze emisji nie więcej niż 20 000 akcji serii (...) o wartości nominalnej 78 zł. każda. Ustalono, że akcje serii (...) będą akcjami imiennymi, uprzywilejowanymi co do prawa głosu (2 głosy na każdą akcję), uczestniczyć będą w dywidendzie począwszy od 1.01.2012 r., cena emisyjna akcji wynosi 78 zł. za akcję, zaś emisja akcji odbędzie się w drodze subskrypcji zamkniętej poprzez zaoferowanie akcji dotychczasowym akcjonariuszom, którym służy prawo poboru, w drodze ogłoszenia zgodnie z postanowieniami ksh. Określono w uchwale szczegółowe zasady subskrypcji, poboru i przydziału akcji i pokrycia wkładów.

Ogłoszenie o pierwszym prawie poboru akcji z informacją o podjętej uchwale ukazało się w Monitorze Sądowym i Gospodarczym Nr (...) w dniu 11 lipca 2012 r. ((...) Nr (...) k. 74), zaś ogłoszenie o drugim prawie poboru akcji w

Monitorze Sądowym i Gospodarczym Nr (...) w dniu 20 sierpnia 2012 r. (...) Nr (...) k. 75). W dniu 27 września 2012 roku zamieszczone zostało w Monitorze Sądowym i Gospodarczym Nr (...) ogłoszenie Zarządu spółki (...) o przydziale akcji imiennych serii (...) L. W. w liczbie 16 321 i M. W. w liczbie 3 679 (...) Nr (...) k. 76). Następnie w Monitorze Sądowym i Gospodarczym Nr (...) z dnia 23 października 2012 r. zamieszczone zostało ogłoszenie dotyczące pozwanej spółki o dokonaniu w dniu 17.10.2012 r. wpisu do rejestru KRS o zmianie statutu dokonanej w dniu 5 lipca 2012 r., w tym o podwyższeniu kapitału spółki (...) Nr (...), k. 77). Z powyższych dokumentów oraz aktualnej księgi akcji imiennych wynika, że akcje imienne serii (...) objęli w drodze subskrypcji zamkniętej L. W. – 16 321 sztuk i M. W. – 3679 sztuk. W następstwie powyższego akcjonariusz W. D. dysponujący dotychczas akcjami stanowiącymi 46,99 % kapitału zakładowego spółki stał się akcjonariuszem dysponującym akcjami stanowiącymi niespełna 11,44 % kapitału.

Zgodnie z art. 422 § 1 i 2 ksh uchwała walnego zgromadzenia sprzeczna ze statutem bądź dobrymi obyczajami i godząca w interes spółki lub mająca na celu pokrzywdzenie akcjonariusza może być zaskarżona w drodze wytoczonego przeciwko spółce powództwa o uchylenie uchwały. Prawo do wytoczenia powództwa o uchylenie uchwały przysługuje m. in. akcjonariuszowi, który głosował przeciwko uchwale i żądał zaprotokołowania sprzeciwu oraz akcjonariuszowi bezzasadnie niedopuszczonemu do udziału w walnym zgromadzeniu.

W ocenie Sądu I instancji żądanie powoda w świetle ustalonego stanu faktycznego oraz podnoszonych przez niego okoliczności zasługiwało na uwzględnienie, natomiast zarzuty formalne i materialnoprawne strony pozwanej okazały się nieuzasadnione. Legitymacja procesowa czynna powoda do wytoczenia powództwa w niniejszej sprawie wypływa z art. 422 § 2 pkt 3 ksh. Wprawdzie powód jako podstawę prawną w pozwie wskazywał art. 422 § 2 pkt 2 ksh, jednakże wskazanie takie było wynikiem pomyłki i zostało w toku procesu sprostowane na podstawie z pkt 3 cyt. artykułu. Trzeba też zauważyć, iż podstawa prawna wskazywana przez stronę nie wiąże sądu, a jedynie podstawa faktyczna powództwa. Z okoliczności faktycznych przytaczanych przez powoda w żadnym razie nie wynikało, by powoływał się on na fakt udziału w głosowaniu nad zaskarżoną uchwałą, co jednoznacznie przesądza i wyklucza podstawę z art. 422 § 2 pkt 2 ksh. Powód od początku podnosił, iż nie uczestniczył w zgromadzeniu, na którym odjęta została uchwała o zmianie statutu i podwyższeniu kapitału zakładowego, co wobec braku przesłanek z art. 422 § 2 pkt 4 ksh nakazuje umiejscowienie podstawy prawnej legitymującej powoda do wytoczenia powództwa w art. 422 § 2 pkt 3 ksh.

Zgodnie ze wskazaną podstawą prawo wytoczenia powództwa przysługuje akcjonariuszowi bezzasadnie niedopuszczonemu do udziału w walnym zgromadzeniu.

Fakt posiadania przez powoda statusu akcjonariusza akcji imiennych nie budzi zastrzeżeń i znajduje potwierdzenie w dowodach przytoczonych uprzednio. Istota zagadnienia i sporu w tym przypadku sprowadza się do oceny i wykładni pojęcia „bezzasadności” niedopuszczenia powoda do udziału w zgromadzeniu, które faktycznie zwołane zostało w zgodzie z przepisami prawa przez podmioty uprawnione i przy zachowaniu odpowiednich procedur (art. 399 § 3 ksh i art. 402 § 1 i 2 ksh). Pojęcie „bezzasadności” niedopuszczenia do udziału w zgromadzeniu nie zostało przez ustawodawcę wyraźnie zdefiniowane i ocena tej przesłanki pozostawiona została sądowi dokonującemu jej wykładni na tle konkretnych okoliczności sprawy i przy uwzględnieniu ogólnych przepisów prawa i klauzul generalnych. Zarówno w doktrynie, jak również w judykaturze wyrażone zostały poglądy przemawiające za szeroką interpretacją pojęcia „bezzasadne niedopuszczenie”. Na akceptację zasługuje stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w uzasadnieniu uchwały z dnia 17 listopada 2011 r. sygn. akt III CZP 68/11 (OSNC 2012/5/60. Lex 1049902, Biul. SN 2011/11/6). Wypowiadając się wprawdzie na tle innego stanu faktycznego Sąd Najwyższy dokonał szerszej wykładni opisanego pojęcia. Zdaniem Sądu Najwyższego zakresy znaczeniowe pojęć "bezzasadność" i "bezprawność" w znacznym stopniu pokrywają się, z tym że pierwszy z nich jest szerszy, zawiera bowiem zarówno bezprawność w szerokim ujęciu, jak i inne sytuacje lub zachowania, wynikające z zasad współdziałania w ramach danego podmiotu. Użycie w art. 422 § 2 pkt 3 k.s.h. zwrotu "bezzasadny", a nie "bezprawny" uwzględnia charakter przyczyn, które mogą być podstawą powództwa o uchylenie uchwały walnego zgromadzenia oraz zasady współdziałania akcjonariuszy, podyktowane realizacją celu powołania spółki. Bezzasadne niedopuszczenie obejmuje ogół przyczyn, a więc wszelkie sytuacje, które uniemożliwiły akcjonariuszowi uczestniczenie w walnym zgromadzeniu, będące zarówno następstwem działania sprzecznego z prawem, jak i takich, które mimo braku tej sprzeczności nie miały uzasadnionych podstaw,

nie wyłączając zasad wyznaczających dobre obyczaje, w tym obowiązek stałego współdziałania akcjonariuszy, będący fundamentem lojalności.

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy należy zauważyć, iż zgromadzenie przeprowadzone w dniu 5 lipca 2012 roku zostało wprawdzie zwołane i przeprowadzone zgodnie z prawem, jednakże przyjęty sposób zwołania zgromadzenia i powiadomienia powoda o tym zdarzeniu sprawiły, iż nie brał on udziału w zgromadzeniu i można mówić o przypadku bezzasadnego niedopuszczenia powoda do udziału w tym zgromadzeniu. W pozwanej spółce obowiązywała utrwalona od lat zasada zwoływania zgromadzeń akcjonariuszy w trybie art. 402 § 3 ksh, tj. poprzez zawiadomienie akcjonariuszy listami poleconymi. Powyższa okoliczność przyznana została przez pozwaną. Wszystkie poprzednio zwołane przez Zarząd zgromadzenia, w tym zgromadzenia planowane na dzień 27 września 2012 r., czy 12 grudnia 2012 r. (k. 20-21) zwołane były w tym trybie. Strona pozwana przyznała, że zgromadzenie z dnia 5 lipca 2012 r. było jedynym zwołanym w trybie ogłoszeń, z tym zastrzeżeniem, iż zwołane zostało przez akcjonariuszy M. i L. W., nie zaś przez Zarząd Spółki. Fakt zwołania zgromadzenia przez akcjonariuszy nie zmienia oceny całego zdarzenia. Stanowi jedynie wybieg prawny mający uzasadnić odejście od utrwalonych w spółce zwyczajów i w konsekwencji zmierzający do pozbawienia powoda udziału w zgromadzeniu. Akcjonariusze zwołujący zgromadzenie na dzień 5 lipca 2012 r. wchodzi w skład Zarządu, L. W. pełni funkcję Prezesa Zarządu, zaś M. W. - Członka Zarządu pozwanej spółki. Osobom tym z racji pełnionych funkcji znany był przyjęty w spółce zwyczaj zwoływania zgromadzeń i nie było żadnych uzasadnionych racji przemawiających za przyjęciem innego sposobu zwołania zgromadzenia, nawet jeżeli czynili to akcjonariusze, chyba że działali z zamiarem pozbawienia powoda udziału w zgromadzeniu. Twierdzenia L. W., iż zamiarem akcjonariuszy zwołujących zgromadzenie było zapewnienie zachowania równorzędnych z powodem pozycji na zgromadzeniu i przedstawienia stanowiska z pozycji akcjonariusza, a nie Zarządu, są mało wiarygodne i stanowią argumentację przygotowaną wyłącznie na użytek niniejszej sprawy.

Obowiązek współdziałania akcjonariuszy w ramach realizowania celu, dla którego spółka została zawiązana jest zasadą ogólną, która powinna przyświecać przy podejmowaniu ważnych dla funkcjonowania spółki decyzjom, w tym przy kształtowaniu treści statutu. Obowiązek taki wypływa wprost z regulacji zawartych w art. 3 i 301 k.s.h. Funkcjonowanie Spółki wymaga współdziałania korporacyjnego jej akcjonariuszy. Za nieetyczne i naruszające wymóg lojalności korporacyjnej należy uznać takie postępowanie akcjonariuszy, którzy doprowadzają do podjęcia uchwał w sposób zasadniczy modyfikujących postanowienia statutu bez zapewnienia wpływu na te decyzje akcjonariuszy dysponujących znacznym pakietem akcji z przyczyn od nich niezależnych.

Zasady lojalności i uczciwości akcjonariuszy względem spółki i siebie nawzajem wymagały, by akcjonariusze zwołujący zgromadzenie na dzień 5 lipca 2012 r., na którym zamierzano dokonać podwyższenia kapitału zakładowego i zmian statutowych, podjęli takie działania, które zapewniałyby udział wszystkim zainteresowanych, w tym powoda. Nie było żadnych przeszkód, by o terminie i miejscu zgromadzenia oraz proponowanym porządku obrad powiadomić powoda w zwyczajowej formie bądź w sposób mniej formalny, zwłaszcza że poza akcjonariuszami zwołującymi zgromadzenie i poza powodem nie było innych akcjonariuszy. Podobnych działań akcjonariusze nie podjęli, co więcej nie uprzedzili powoda wprowadzeniu innych zasad zwoływania zgromadzeń od dotychczas przyjętych.

Przedmiotem uchwały na zwołanym zgromadzeniu miała być zmiana statutu spółki i podwyższenie kapitału w sposób, który istotnie mógł i ostatecznie wpłynął na układ akcjonariatu. Powód jako znaczący akcjonariusz posiadający pakiet akcji sięgający 46,99 % kapitału zakładowego miał prawo udziału w procedurze podejmowania decyzji o podwyższeniu kapitału zakładowego i zmianie statutu. Akcjonariusze zwołujący zgromadzenie zasłaniający się legalnością działań w istocie naruszyli zasadę lojalnego działania i doprowadzili do zamierzonego z ich strony bezzasadnego niedopuszczenia powoda do udziału w zgromadzeniu.

Zwołanie Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy odbyło się w okresie istniejącego konfliktu między powodem a pozostałymi akcjonariuszami (dowód: zeznania powoda, akta sprawy Sądu Okręgowego w Białymstoku sygn. akt VII GC 136/10), a zarazem zbiegło się w czasie, gdy powód pozbawiony udziału w Zarządzie Spółki i zmierzający do wprowadzenia swego przedstawiciela do Rady Nadzorczej kierował do Zarządu Spółki pisma o objęcie porządkiem obrad zgromadzenia akcjonariuszy podjęcia uchwały o wyborze Rady Nadzorczej w drodze głosowania

grupami zgodnie z uprawnieniem przysługującym mu na podstawie art. 385 § 3 ksh. Początkowo takie Zgromadzenie zwołane zostało na 27 września 2012 r., a następnie zostało odwołane i zwołane na dzień 12 grudnia 2012 r. W reakcji na powyższe powód wystąpił do Sądu Rejonowego w Białymstoku Wydziału Gospodarczego KRS o upoważnienie go do zwołania Walnego Zgromadzenia w celu podjęcia uchwały w przedmiocie wyboru Rady Nadzorczej w drodze głosowania grupami. W odpowiedzi na ten wniosek w piśmie z dnia 15.11.2012 r. Spółka (...) zakwestionowała uprawnienie powoda powołując się na uchwałę z dnia 5 lipca 2012 r. oraz objęcie akcji w podwyższonym kapitale zakładowym przez pozostałych akcjonariuszy. Zakwestionowana w niniejszej sprawie uchwała pozbawiła powoda uprawnienia do wyboru Rady Nadzorczej w drodze głosowania grupami. Okoliczność ta wzmacnia tezę o zamierzonym działaniu pozostałych akcjonariuszy do pozbawienia powoda udziału w zgromadzeniu i ograniczeniu jego uprawnień korporacyjnych w następstwie zmniejszenia pakietu jego akcji w kapitale zakładowym.

Wbrew zarzutom pozwanej powód zachował przewidziany w art. 424 § 1 ksh termin miesięczny do wniesienia powództwa o uchylenie uchwały. Wiadomość o uchwale powód powziął w wyniku doręczenia jego pełnomocnikowi odpowiedzi na wniosek kierowany do Sądu Rejonowego w Białymstoku Wydziału Gospodarczego KRS o upoważnienie do zwołania Walnego Zgromadzenia w celu podjęcia uchwały w przedmiocie wyboru Rady Nadzorczej w drodze głosowania grupami, w którym to piśmie zawarta została informacja o podjęciu zaskarżonej uchwały. Przemawia za tym zarówno treść wniosku powoda kierowana do sądu w opisanej sprawie, jak również zeznania powoda złożone w charakterze strony. W kontekście okoliczności sprawy, jak również ustalonych działań powoda wiarygodne i przekonujące są jego twierdzenia, iż do momentu otrzymania odpowiedzi na wniosek w sprawie Sądu Rejonowego w Białymstoku sygn. akt 9522/12/595 nie miał wiedzy o zaskarżonej uchwale. Wprawdzie na odpisie wniosku załączonego do akt sprawy widnieje prezentata wpływu 20.12.2012 r., jednakże przedstawiony przez powoda dowód doręczenia pisma wraz z kopertą wskazuje, iż miało to miejsce 20 listopada 2012 r. (k. 94-96). Licząc od tej daty, pozew skierowany do sądu w dniu 20 grudnia 2012 r. (data nadania w urzędzie pocztowym) złożony został z zachowaniem terminu ustawowego.

Przepis art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 roku o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz.U 2007.168.1186 j.t. ze zm.) stanowi, że od dnia ogłoszenia w Monitorze Sądowym i Gospodarczym nikt nie może zasłaniać się nieznaną ogłoszonych wpisów. Płynące z tego przepisu domniemanie znajomości przez powoda wpisu zmian dotyczących podwyższenia kapitału zakładowego pozwanej spółki w rejestrze przedsiębiorców na podstawie zaskarżonej uchwały może być jak każde domniemanie obalone. Podnoszone przez powoda okoliczności faktyczne, jego zeznania oraz dowody z dokumentów przytoczone na okoliczność zwoływania poszczególnych zgromadzeń ogólnych, kierowania do sądu wniosku o upoważnienie do zwołania takiego zgromadzenia, stanowią wystarczające dowody obalające domniemanie płynące z ogłoszenia z dnia 23.10.2012 r. zamieszczonego w (...) o podwyższeniu kapitału zakładowego i zmianie statutu pozwanej spółki. Pewnym i jednoznacznym dowodem na powzięcie przez powoda wiedzy o zaskarżonej uchwale jest doręczenie powodowi odpisu odpowiedzi na wniosek przygotowanej przez pozwaną w sprawie sygn. akt 9522/12/595, co miało miejsce 20.11.2012 r.

W ocenie Sądu wykazane zostały przez powoda materialnoprawne przesłanki uchylenia zaskarżonej uchwały. Uchwała walnego zgromadzenia może być uchylona jeżeli jest sprzeczna z dobrymi obyczajami i ma na celu pokrzywdzenie akcjonariusza. Obie z tych przesłanek zaistniały w niniejszej sprawie i przemawiały za uwzględnieniem powództwa.

W orzecznictwie przy wykładni kryterium dobrych obyczajów sięga się zarówno do norm uczciwego postępowania uznawanych przez przedsiębiorców, jak i reguły moralności przyjętych w społeczeństwie. Przedsiębiorcy wykonujący działalność gospodarczą powinni opierać się na zasadach uczciwej konkurencji i poszanowania dobrych obyczajów oraz słuszych interesów konsumentów. W wyroku z dnia 8 marca 2005 r., IV CK 607/04 (nie publ.) Sąd Najwyższy stwierdził, że sprzeczność z dobrymi obyczajami występuje wówczas, gdy w obrocie handlowym uchwała walnego zgromadzenia może być uznana za nieetyczną, a w wyroku z dnia 16 października 2008 r., III CSK 100/08 (OSNC-ZD 2009, nr A, poz. 30) przyjął, że pojęcie dobrych obyczajów obejmuje ogólne reguły uczciwości kupieckiej, związane z prowadzeniem działalności handlowej przez przedsiębiorców, które obowiązują wszystkich uczestników obrotu, w tym spółki, ich organy i akcjonariuszy. Należy do nich również nakaz lojalności względem akcjonariuszy, szczególnie

istotny w ramach kształtowania treści statutu spółki, na co powinni mieć wpływ akcjonariusze, zwłaszcza dysponujący znacznym pakietem akcji.

W uzasadnieniu cytowanej już uchwały SN z dn. 17.11.2011 r. III CZP 68/11 wyrażony został pogląd, że obowiązek zgodności uchwały walnego zgromadzenia z dobrymi obyczajami dotyczy jej treści oraz czynności związanych z przeprowadzeniem zgromadzenia, a zatem także kwestii łączących się z dopuszczeniem akcjonariusza lub jego pełnomocnika do uczestniczenia w zgromadzeniu i wykonywania prawa głosu. Określone zachowania prowadzącego zgromadzenie, mieszczące się w granicach prawa, nie mogą wykraczać poza dobre obyczaje; chodzi zatem o przyzwoite postępowanie, które uwzględni w odpowiednim stopniu różne interesy służące wszystkim w spółce. Sąd Najwyższy stwierdził przez to, że sprzeczność z dobrymi obyczajami, jako przesłanka pozwalająca na uchylenie uchwały walnego zgromadzenia, dotyczy nie tylko treści uchwały, lecz także czynności związanych z przeprowadzeniem samego zgromadzenia.

Podzielając w pełni powyższe stanowisko, w ocenie sądu, przesłanką dyskwalifikującą uchwałę zaskarżoną niniejszej sprawie jako sprzeczną z dobrymi obyczajami była forma, w jakiej doszło do zwołania i przeprowadzenia zgromadzenia, na której uchwała została podjęta. Odbyło się to w warunkach bezzasadnego niedopuszczenia powoda do udziału w zgromadzeniu w okolicznościach uprzednio opisanych, który jako znaczący akcjonariusz powinien mieć zachowane prawo udziału w podejmowaniu tak ważkich decyzji, jak zmiana statutu czy podwyższenie kapitału zakładowego. Zachowania akcjonariuszy zwołujących zgromadzenie ocenić należało jako niełojalne wobec powoda i nieetyczne.

Powyższy pogląd znajduje oparcie w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 16 października 2008 r. III CSK 100/08 w którym przyjęto, że uchwała walnego zgromadzenia akcjonariuszy spółki akcyjnej, podjęta z naruszeniem wymagania lojalności wobec akcjonariusza tej spółki, mającego znaczący pakiet akcji, może być uznana za sprzeczną z dobrymi obyczajami.

Wykazana została w niniejszej sprawie dalsza przesłanka warunkująca uchylenie uchwały, w szczególności pokrzywdzenia powoda jako akcjonariusza pozwanej spółki. W następstwie uchwalenia i wykonania zaskarżonej uchwały ograniczone zostały prawa majątkowe i korporacyjne powoda. Akcje serii (...) wyemitowane na podstawie zaskarżonej uchwały dopuszczone zostały do uczestniczenia w dywidendzie za okres od 1 stycznia 2012 r., a zatem za okres przed ich emisją. Prawa korporacyjne powoda zostały w istotny sposób ograniczone z uwagi na fakt, iż obecny pakiet jego akcji przedstawia jedynie 11,44 % kapitału zakładowego (uprzednio 46,99%). W następstwie tego powód utracił przysługujące mu z mocy art. 385 § 3 ksh prawo wyboru Rady Nadzorczej w drodze głosowania oddzielnymi grupami.

Z powyższych względów na mocy art. 422 § 1 i 2 pkt 3 ksh Sąd uwzględnił powództwo i uchylił zaskarżoną uchwałę.

O kosztach procesu rozstrzygnięto na zasadzie art. 98 kpc, obciążając pozwaną jako stronę przegraną kosztami procesu, w tym kosztami zastępstwa procesowego ustalonymi na podstawie § 10 ust. 1 pkt 21) Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. 02.163.1349 z późn. zm) wraz z opłatą skarbową.

Powyższy wyrok zaskarżyła pozwana (...) zarzucając:

I. obrazę przepisów prawa materialnego:

1. naruszenie art. 422 § 2 pkt 3 ksh przez błędną wykładnię przesłanki "bezzasadnego niedopuszczenia do udziału w zgromadzeniu" polegającą na przyjęciu, że ww. kryterium jest spełnione w okolicznościach, gdy nieobecność powoda na Nadzwyczajnym Walnym Zgromadzeniu pozwanej z dnia 5 lipca 2012 r. (dalej: (...)) nastąpiła nie wskutek jakichkolwiek działań pozwanej utrudniających czy uniemożliwiających udział powoda, lecz wskutek niezapoznania

się przez powoda z ogłoszeniami o zwołaniu NZW, które zostały opublikowane w trybie wprost przewidzianym w art. 402 §1 ksh, w konsekwencji czego (...) było zwołane w sposób należyty i niewadliwy;

2. naruszenie art. 15 ust. 1 Ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym (dalej: (...)) przez:

- błędną wykładnię zawartego w tym przepisie sformułowania „nie mógł wiedzieć o treści wpisu”, polegającą na przyjęciu, że tak wysłowiona przesłanka obalenia domniemania jawności rejestru może być spełniona nie poprzez wykazanie okoliczności świadczących o niemożności zapoznania się z treścią wpisu w danym czasie, ale wystarczy dowód nakierowany na wykazanie, że powód faktycznie zapoznał się z treścią uchwały w jakimś późniejszym terminie;
- przez błędną wykładnię ww. przepisu polegającą na pominięciu jego zdania drugiego, z którego wynika, że obalenie domniemania powszechnej znajomości rejestru może nastąpić jedynie w odniesieniu do czynności podjętych przed upływem szesnastu dni od opublikowania ogłoszenia o wpisie; tymczasem w niniejszej sprawie publikacja przedmiotowego ogłoszenia o podwyższeniu kapitału zakładowego nastąpiła 23 października 2012 r., a powództwo zostało wniesione 20 grudnia 2012 r., tj. w okolicznościach gdy domniemanie powszechnej znajomości podwyższenia kapitału zakładowego stało się już domniemaniem niepodlegającym obaleniu;

3. naruszenie art. 402 § 1 ksh w zw. z art. 399 § 3 ksh przez wadliwą wykładnię przesłanki "sprzeczności z dobrymi obyczajami" polegającą na uznaniu, że wybór trybu zwołania (...) w drodze ogłoszenia w Monitorze Sądowym i Gospodarczym (dalej: (...)), tj. trybu wprost przewidzianego ustawą, może być oceniany jako naruszający dobre obyczaje oraz zasadę lojalności akcjonariuszy, jak również że dla przyjęcia takiej negatywnej oceny zwołania (...) ogłoszeniami w (...) wystarcza zastosowanie innego trybu dla zwołania czterech Walnych Zgromadzeń odbytych w latach 2010, 2011, 2012, w następujących dniach: 12.05.2010 r., 02.12.2010r., 12.05.2011 r. i 10.05.2012 r.

II. naruszenie przepisów prawa procesowego, mające istotny wpływ na wynik sprawy, to jest naruszenie art. 233 § 1 kpc poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów oraz w konsekwencji dokonanie błędnych ustaleń faktycznych, które polegały na:

- uznaniu, że powód wykazał fakty potrzebne do obalenia domniemania z art. 15 ust. 1 Ustawy o KRS, podczas gdy powód przedstawił jedynie fakty świadczące o zapoznaniu się z informacją o podwyższeniu kapitału pozwanej z pisma procesowego doręzonego mu 20 listopada 2011 r. (z czego w żaden sposób nie wynika wniosek o niemożności powzięcia wiadomości o treści wpisu wcześniej),

- uznaniu, że akcjonariusze pozwanej Spółki zwołując (...) w drodze ogłoszenia w (...) działali w intencji utrudnienia powodowi obecności na (...) (nie zaś w celu zapewnienia, że sporna uchwała będzie trudna do podważenia ze względów formalnych i łatwo będzie udowodnić prawidłowość zwołania (...), która to intencja wynikała z zeznań prezesa pozwanej złożonych na rozprawie 29 maja 2013 r, oraz jest uzasadniona w świetle istniejącego między akcjonariuszami pozwanej konfliktu),

- pominięciu, że występowały uzasadnione przesłanki ekonomiczne podjęcia skarżonej uchwały w postaci konieczności dokapitalizowania spółki, która potrzebowała funduszy w celu rozwinięcia działalności na nowe obszary geograficzne, zakupu spółki zależnej lub oddziału w dużym mieście, o czym zeznawał prezes zarządu pozwanej na rozprawie w dniu 29 maja 2013 r.

i wniosła o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w całości, oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej zwrotu kosztów procesu za I instancję, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych,

2. zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów procesu za II instancję, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych,

ewentualnie w sytuacji uznania przez Sąd odwoławczy, że Sąd I instancji nie rozpoznał istoty sprawy lub że konieczne jest przeprowadzenie postępowania dowodowego w całości, wniosła o uchylenie wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd I instancji wraz z rozstrzygnięciem o kosztach procesu za obie instancje.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest zasadna.

Zauważyć należy, że Sąd I instancji poczynił prawidłowe ustalenia co do zwołania i przeprowadzenia walnego zgromadzenia Akcjonariuszy (...) w B. jak i podjętych uchwał a mianowicie w dniu 5 lipca 2012 r. odbyło się Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy (...) w B.. Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy zwołane zostało przez akcjonariuszy M. W. i L. W. reprezentujących ponad połowę kapitału zakładowego spółki w trybie art. 399 § 3 ksh i w sposób przewidziany w art. 402 § 1 i 2 ksh, tj. poprzez ogłoszenie w Monitorze Sądowym i Gospodarczym, które ukazało się w dniu 5 czerwca 2012 r. ((...) Nr (...) k. 71-72). Ogłoszenie zawierało datę, godzinę i miejsce walnego zgromadzenia, jak również szczegółowy porządek obrad oraz treść proponowanych uchwał i zmian statutu. Zgromadzenie odbyło się z zachowaniem warunków przewidzianych w ogłoszeniu i planowanym porządkiem obrad. Spośród 3 akcjonariuszy dysponujących akcjami imiennymi serii (...) i B, tj. L. W. ((...) serii (...) i 40 serii (...)), M. W. (322 serii (...)) i W. D. (400 serii (...) i 2 624 serii (...)) w zgromadzeniu nie uczestniczył wyłącznie powód W. D..

Podczas Nadzwyczajnego Zgromadzenia Akcjonariuszy pozwanej Spółki w dniu 5 lipca 2012 roku podjęta została uchwała Nr(...) zgodnie z którą na podstawie art. 430 § 1, art. 431 § 1 i 2 pkt 2 oraz art. 432 §1 ksh podwyższono kapitał zakładowy Spółki z 501 930 zł. do 2 061 930 zł., tj. o kwotę nie wyższą niż 1 560 000 zł., w drodze emisji nie więcej niż 20 000 akcji serii (...) o wartości nominalnej 78 zł. każda. Ustalono, że akcje serii (...) będą akcjami imiennymi, uprzywilejowanymi co do prawa głosu (2 głosy na każdą akcję), uczestniczyć będą w dywidendzie począwszy od 1.01.2012 r., cena emisyjna akacji wynosi 78 zł. za akcję, zaś emisja akcji odbędzie się w drodze subskrypcji zamkniętej poprzez zaoferowanie akcji dotychczasowym akcjonariuszom, którym służy prawo poboru, w drodze ogłoszenia zgodnie z postanowieniami ksh. Określono w uchwale szczegółowe zasady subskrypcji, poboru i przydziału akcji i pokrycia wkładów.

Ogłoszenie o pierwszym prawie poboru akcji z informacją o podjętej uchwale ukazało się w Monitorze Sądowym i Gospodarczym Nr (...) w dniu 11 lipca 2012 r. ((...) Nr (...) k. 74), zaś ogłoszenie o drugim prawie poboru akcji w Monitorze Sądowym i Gospodarczym Nr (...) w dniu 20 sierpnia 2012 r. ((...) Nr(...) k. 75). W dniu 27 września 2012 roku zamieszczone zostało w Monitorze Sądowym i Gospodarczym Nr (...) ogłoszenie Zarządu spółki B. o przydziale akcji imiennych serii (...) L. W. w liczbie 16 321 i M. W. w liczbie 3 679 ((...) Nr (...) k. 76). Następnie w Monitorze Sądowym i Gospodarczym Nr (...) z dnia 23 października 2012 r. zamieszczone zostało ogłoszenie dotyczące pozwanej spółki o dokonaniu w dniu 17.10.2012 r. wpisu do rejestru KRS o zmianie statutu dokonanej w dniu 5 lipca 2012 r., w tym o podwyższeniu kapitału spółki ((...) Nr (...), k. 77). Z powyższych dokumentów oraz aktualnej księgi akcji imiennych wynika, że akcje imienne serii (...) objęli w drodze subskrypcji zamkniętej L. W. – 16 321 sztuk i M. W. – 3679 sztuk. W następstwie powyższego akcjonariusz W. D. dysponujący dotychczas akcjami stanowiącymi 46,99 % kapitału zakładowego spółki stał się akcjonariuszem dysponującym akcjami stanowiącymi niespełna 11,44 % kapitału.

Czyniąc powyższe ustalenia uwadze Sądu uszła treść art. 15 ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz. U. Nr 168 poz. 1186 z 2007 z późniejszymi zmianami). Sąd wprawdzie powołał się na tenże przepis wskazując w szczególności na zdanie pierwsze ustępu pierwszego a mianowicie, że „od dnia ogłoszenia w Monitorze Sądowym i Gospodarczym nikt nie może zasłaniać się nieznaną osobą ogłoszonych wpisów”. Przepis ten zawiera również zdanie drugie a mianowicie „Jednak w odniesieniu do czynności dokonanych przed upływem szesnastego dnia od dnia ogłoszenia podmiot wpisany do Rejestru nie może powołać się na wpis wobec osoby trzeciej, jeżeli ta udowodni, że nie mogła wiedzieć o treści wpisu”.

Powyższe oznacza, że domniemanie znajomości zmian dotyczących podwyższania kapitału zakładowego pozwanej spółki mogło być obalone przez wykazanie, że w terminie wskazanym w wyżej wymienionym przepisie powód nie mógł się dowiedzieć o dokonanym wpisie a nie że nie wiedział o dokonanym wpisie. Powód mógł się dowiedzieć o dokonanym wpisie. Powód nie wskazał na jakąkolwiek okoliczność z której wynikałoby, że o dokonanym wpisie nie mógł się dowiedzieć. Wbrew więc stanowisku Sądu I instancji powód nie obalił domniemania płynącego z art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym o znajomości przez powoda dokonanego przez spółkę wpisu o podwyższeniu kapitału zakładowego przez spółkę. Zarzut naruszenia przez Sąd I instancji art. 15 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym jest więc uzasadniony.

Zasadny jest również zarzut naruszenia przez Sąd art. 422 § 2 pkt. 3 ksh.

Skoro Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy zostało zwołane w trybie art. 399 § 3 ksh w sposób przewidziany w art. 402 § 1, 2 ksh tj. poprzez ogłoszenie w Monitorze Sądowym i Gospodarczym, które ukazało się 5 czerwca 2012 r. to ustalenie Sądu i instancji, że powód bezzasadnie został niedopuszczony do udziału w walnym zgromadzeniu nie może się ostać. Sąd I instancji ustala zresztą, że zgromadzenie wspólników zostało zwołane i przeprowadzone zgodnie z prawem a jedynie sposób zwołania zgromadzenia i powiadomienia powoda przez ogłoszenie sprawiły, że nie brał on udziału w zgromadzeniu. Skoro powód mimo prawidłowego zwołania zgromadzenia i powiadomienia go o terminie poprzez ogłoszenie w Monitorze nie brał udziału w zgromadzeniu to wbrew stanowisku Sądu I instancji nie można mówić o niedopuszczeniu powoda do udziału w zgromadzeniu. Powód po prostu nie brał udziału w zgromadzeniu bo jak sam twierdził o nim nie wiedział. Licząc, że zostanie zawiadomiony o zgromadzeniu w trybie art. 402 § 3 ksh tj. listem poleconym.

Skoro art. 402 § 1 ksh jako zasadniczy sposób zwoływania walnych zgromadzeń przewiduje ogłoszenie o zwołaniu zgromadzenia w Monitorze Sądowym i Gospodarczym, a jako drugi sposób przewiduje zwołanie zgromadzenia w drodze korespondencyjnej to nie można traktować wyboru jednego ze sposobów zwołanie zgromadzenia przewidzianego w art. 402 ksh jako sprzecznego z zasadą uczciwości czy lojalności, mimo, że wcześniejsze zgromadzenia zwoływane były w drodze korespondencyjnej. Skoro ksh przewiduje zwoływanie zgromadzeń poprzez ogłoszenie o ich terminie w Monitorze Sądowym i Gospodarczym albo w drodze korespondencyjnej to nie sposób wyboru jednej z możliwości ustawowo przewidzianych uznać za sprzeczny z dobrym obyczajem co słusznie podnosi skarżący. Nie sposób nie zauważyć, że osoby prowadzące działalność gospodarczą a w szczególności członkowie spółek z ograniczoną odpowiedzialnością czy spółek akcyjnych winny posiadać podstawową wiedzę o działalności organów spółki w tym również o sposobie zwoływania najważniejszego organu spółki jaki jest walne zgromadzenie akcjonariuszy. Jak się wydaje powód tej wiedzy nie miał albo nie chciał z niej skorzystać.

Skoro ogłoszenie o powyższym prawie poboru akcji z informacją o podjętej uchwale z dnia 5 lipca ukazało się w monitorze Sądowym i Gospodarczym Nr (...) w dniu 11 lipca 2012r. zaś ogłoszenie o drugim prawie poboru akcji w Monitorze Sądowym i Gospodarczym Nr (...) w dniu 20 sierpnia 2012. W dniu 27 września 2012 r. zamieszczone zostało w Monitorze Sądowym i Gospodarczym Nr (...) ogłoszenie Zarządu spółki B. o przydziale akcji innych serii (...) L. W. w liczbie (...). Następnie w Monitorze Sądowym i Gospodarczym Nr (...) z dnia 23 października 2012 zamieszczone zostało ogłoszenie dotyczące pozwanej spółki o dokonaniu w dniu 17.10.2012 r. wpisu do rejestru KRS o zmianie statutu dokonanej w dniu 5 lipca 2012 r. w tym o podwyższeniu kapitału spółki ((...) k.77) a w myśl art. 15 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym nikt w tym również powód nie może zasłaniać się nieznajomością ogłoszonych wpisów. Powód dokonany wpis do KRS mógł zaskarżyć najpóźniej do 15.X.2012 r. Natomiast z powództwem powód wystąpił 20 grudnia 2012 r. (data stempla pocztowego k. 58) z przekroczeniem miesięcznego terminu wskazanego w art. 424 ksh.

Sąd Apelacyjny nie ma wątpliwości, że zarówno zwołanie walnego zgromadzenia akcjonariuszy jak i podjęcie uchwał o podwyższeniu kapitału zakładowego nastąpiło zgodnie z prawem. Sąd nie ma również wątpliwości, że objęcie nowo wyemitowanych przez spółkę akcji imiennych przez L. W. i M. W. nastąpiło z pokrzywdzeniem powoda. Z uwagi na upływ terminu do zaskarżenia podjętej przez spółkę uchwały o podwyższeniu kapitału akcyjnego wskazanego w

art. 424 ksh okoliczności tej Sąd nie mógł wziąć pod uwagę i w efekcie nie mogło zapaść korzystne rozstrzygnięcie o roszczeniu powoda.

W świetle powyższego zarzuty naruszenia przez Sąd I instancji przepisów prawa materialnego jak i pozwanego wskazanych w apelacji są zasadne. Stąd zaskarżony wyrok podlegał zmianie a powództwo o uchylenie uchwały pozwanej spółki Nr (...) z 5 lipca 2012 r. w przedmiocie podwyższenia kapitału zakładowego podlegało oddaleniu (art. 386 § 1 kpc).

O kosztach procesu zarówno przed Sądem I jak i II instancji orzeczono stosownie do art. 98 kpc.